

Investigate the reasons why people do not welcome the corona vaccine and the role of trust in the vaccine

Hassan Rezaei¹ Meysam Shahi^{2*}

1. Assistant Professor, Department of Computer Science, Faculty of Mathematics, Statistics and Computer Science, Sistan and Baluchestan University, Zahedan, Iran.

2. M.Sc., Department of Computer Science, Faculty of Mathematics, Statistics and Computer Science, Sistan and Baluchestan University, Zahedan, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 59-66

Corresponding Author's Info

Email:

Meysamshahi.66@gmail.com

Article history:

Received: 25 September 2021

Revised: 11 November 2021

Accepted: 29 November 2021

Published online: 01 February 2022

Keywords:

Corona, Virus, Covid-19,
Vaccination, Trust

ABSTRACT

Vaccines are one of the most successful and cost-effective public health tools that have greatly helped to eliminate or control several serious diseases in the last century. For this reason, in order to control the epidemic of Covid-19 disease, in addition to effective public health measures, vaccination is necessary to reduce the disease and prevent mortality. However, despite the safety and effectiveness of immunization measures, hesitation in vaccination has become a global issue and challenge, and by the World Health Organization (WHO) as one of the top 10 threats to global health in 2019 has been introduced. Vaccination skepticism is influenced by many factors, however, one of the key features of vaccine skepticism is trust in the vaccine. Public confidence in receiving the vaccine is essential to the success of communities in controlling Covid-19. In our society, those who have more trust in the vaccine, the vaccine manufacturers, the government and the health authorities of their country, have received their vaccine, which shows the importance of trust in vaccination. Therefore, it is necessary to pay attention to the options of building trust and also to reduce the tools of distrust in the society for the success of vaccination.

This is an open access article under the CC BY license.

© 2021 The Authors.

How to Cite This Article: Rezaei, H & Shahi, M (2022). "Investigate the reasons why people do not welcome the corona vaccine and the role of trust in the vaccine" . *Journal of Management, economics and Entrepreneurship* , 2(4): 59-66.

دوره دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۰

بررسی دلایل عدم استقبال مردم از تزریق واکسن کرونا و نقش اعتماد در تزریق واکسن

دکتر حسن رضایی^۱ میثم شاهی^{۲*}

۱ استادیار، گروه علوم کامپیوتر، دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. hrezaei@cs.usb.ac.ir

۲ کارشناسی ارشد، گروه علوم کامپیوتر، دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. Meysamshahi.66@gmail.com

چکیده

واکسن یکی از موفق ترین و مقرون به صرفه ترین ابزارهای بهداشت عمومی است که تا حد زیادی به حذف یا کنترل چندین بیماری جدی در قرن گذشته کمک کرده است. به همین دلیل برای کنترل همه گیری بیماری کووید-۱۹، علاوه بر اقدامات موثر بهداشت عمومی، انجام واکسیناسیون، در کاهش بیماری و پیش گیری از مرگ و میر، ضروری است. با این حال، علی رغم ایمنی و اثر بخشی اقدامات ایمن سازی، تردید در انجام واکسیناسیون، به یک مسئله و چالش جهانی تبدیل شده است و توسط سازمان بهداشت جهانی (WHO) نیز به عنوان یکی از ۱۰ تهدید نخست برای سلامت جهانی در سال ۲۰۱۹ معرفی شده است. تردید در واکسیناسیون تحت تاثیر عوامل زیادی قرار دارد، با این حال، یکی از ویژگی های کلیدی تردید در واکسن، اعتماد به واکسن است. اعتماد عمومی در دریافت واکسن برای موفقیت جوامع در کنترل کووید-۱۹، ضروری است. در جامعه ما، کسانی که اعتماد بالاتری به واکسن، سازندگان واکسن، دولت و مقامات بهداشتی کشورشان داشته اند، واکسن خود را دریافت کرده اند که نشان از اهمیت اعتماد در انجام واکسیناسیون دارد. لذا توجه به گزینه های اعتماد سازی و نیز کم رنگ کردن ابزار های بی اعتمادی در جامعه، برای موفقیت واکسیناسیون ضرورت دارد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: علمی - پژوهشی

صفحات: ۵۹-۶۶

اطلاعات نویسنده مسئول

ایمیل:

Meysamshahi.66@gmail.com

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۰۳

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۰۸/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۰۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۰/۰۱

واژگان کلیدی: کرونا، ویروس، کووید-

۱۹، واکسیناسیون، اعتماد

۱- مقدمه

واکسن یکی از موفق ترین و مقرون به صرفه ترین ابزارهای بهداشت عمومی است که تا حد زیادی به حذف یا کنترل چندین بیماری جدی در قرن گذشته کمک کرده است (رایسردا^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). به همین دلیل برای کنترل همه گیری بیماری کووید-۱۹، علاوه بر اقدامات موثر بهداشت عمومی، مانند فاصله گذاری اجتماعی، استفاده از ماسک صورت، شستن مرتب دست ها، آموزش و همچنین انجام واکسیناسیون، در کاهش بیماری و پیش گیری از مرگ و میر، ضروری است. با این حال، علی رغم ایمنی و اثر بخشی اقدامات ایمن سازی، تردید در انجام واکسیناسیون، به یک مسئله و چالش جهانی تبدیل شده است و توسط سازمان بهداشت جهانی (WHO) نیز به عنوان یکی از ۱۰ تهدید نخست برای سلامت جهانی در سال ۲۰۱۹ معرفی شده است. تردید در واکسیناسیون تحت تاثیر عوامل زیادی قرار دارد، با این حال، یکی از ویژگی های کلیدی تردید در واکسن، اعتماد به واکسن است (لاتکین^۲ و همکاران، ۲۰۲۱) که به اندازه اثر بخشی خود واکسن، ضروری خواهد بود. در زمینه واکسیناسیون، اعتماد ممکن است در سه سطح اعتماد به محصول (واکسن کووید-۱۹)، اعتماد به ارائه دهنده واکسن و اعتماد به سیاست گذاران (دولت و سیستم مراقبت بهداشتی) در نظر گرفته شود. بنابر پژوهش های پیشین، نگرانی در مورد کارایی و ایمنی واکسن ها (کارلسون^۳ و همکاران، ۲۰۱۹)، اخبارهای جعلی در رسانه های اجتماعی و اینترنتی، انتشار نتایج غلط و گمراه کننده و به ظاهر علمی توسط فعالان ضد واکسن در شبکه های اجتماعی (موریس و همکاران، ۲۰۱۹)، اطمینان کم و ادراک منفی نسبت به روند سریع توسعه واکسن، در کنار موارد دیگر، می تواند این باور فراگیر را تقویت کند که واکسن ها می توانند به جای پیش

گیری، باعث بیماری شده (سالسکا^۴ و چوئی^۵، ۲۰۲۱) و بی اعتمادی را نسبت به واکسن افزایش دهند. گاهی اوقات نیز دلی مخالفت مردم با واکسیناسیون، موجود و متنوع نبودن واکسن های مناسب و در دسترس جامعه می باشد و در قبال افرادی که در برابر انجام واکسیناسیون مقاومت دارند، عکس العمل مناسبی نداریم. حال اگر میزان و درصد سلامت سید واکسیناسیون را افزایش دهیم، ممکن است نگرانی ها برطرف شود و این افراد که در چندی قبل مخالف انجام واکسیناسیون بوده اند، به گروهی که واکسینه می شوند، بپیوندند.

۲. روش کار و مطالعات انجام شده

در ابتدای کار بهتر است ببینیم دلایل مقاومت مردم در عدم تزریق واکسن کووید-۱۹ چیست؟ موضوع اول و مهم در زمینه واکسن نزدن مردم، ابهام درباره پیامدها و اثرات واکسن در درازمدت است. مردم عادی به دلیل اینکه اطلاعی از اثرات واکسن ندارند، طبیعی است که با این موضوع محافظه کارانه برخورد نمایند. یک روش مهم در بالابردن سطح اعتماد مردم به واکسن، اطلاع رسانی توسط افرادی است که مردم به آنها اعتماد زیادی دارند از جمله عالمان دینی و پزشکان مجرب و متخصص. در زمینه اطلاع رسانی، عالمان دینی و نیز پزشکان مجرب و متخصص هستند که باید این پیام را به مردم برسانند که اثرات ناخواسته احتمالی و کوتاه مدت در مقابل خطرات جدی که با عدم تزریق واکسن ایجاد می شود، قابل قیاس نیستند. طی مطالعه ای که در سال ۲۰۲۱ و در کشور ژاپن انجام شد، دریافتند که ۶۶٪ از افراد هر جامعه قصد واکسینه شدن علیه کووید-۱۹ را دارند، ۲۲٪ مردد هستند و تنها ۱۲٪ مردم نمی خواهند از واکسن استفاده کنند و همچنین در بین افرادی که قصد واکسینه شدن را داشتند، ۸۶ درصد علت این کار را به خاطر تفکر اینکه تزریق واکسن از آنها در برابر کووید-۱۹ مراقبت می کند، ذکر کرده، و بالای ۶۰ درصد از افرادی که قصد واکسینه شدن را

¹ Rapisarda² Latkin³ Karlsson⁴ Saleska⁵ Choi

تصمیمات ناخوشایند مقامات دولتی که برای مردم توجیه نشده است، چگونگی عملکرد دولت و سیستم سلامت در گذشته و ارزش های درک شده از آن باشد (لارسون^۶ و همکاران، ۲۰۱۸) (هر کدام از ابعاد اعتماد نیز می توانند از یکدیگر تاثیر بپذیرند). به عنوان مثال آنهایی که به دولت اعتماد ندارند، گاهی اوقات بی اعتمادی خود را نسبت به تزریق واکسن های تولید شده توسط شرکت های داروسازی نیز نشان می دهند و در مورد انگیزه تولید واکسن (سود بیشتر) نگرانند (بین و همکاران، ۲۰۲۱) و یا آنهایی که نسبت به کارشناسان، مقامات بهداشتی و دولتی کشور، بی اعتماد هستند، همین نگرش منفی نسبت به واکسیناسیون نیز در آنها وجود خواهد داشت (فریمن و همکاران، ۲۰۲۰).

تجربیات متفاوت در کشورهای مختلف به این معنی است که اعتماد عمومی به واکسن ها و برنامه های ایمن سازی بسیار متغیر و بومی است (فریمن و همکاران، ۲۰۲۰). در کشور ما نیز علی رغم کیفیت قابل قبول خدمات مربوط به بهداشت و درمان، سیستم بهداشتی و درمانی با چالش های جدی مواجه است که مانع از آمادگی کامل آن برای مقابله با بحران هایی مانند اپیدمی کووید-۱۹ می شود. تعدادی از این چالش ها شامل تعداد زیاد و رو به افزایش رسوایی های پزشکی منتشر شده در رسانه ها، شایعات موجود در شبکه های اجتماعی و اختلاف نظر بین گروه های سیاسی و بهداشت و درمان برای کنترل اپیدمی، همراه با کمبود دارو و واکسن به دلیل شرایط اقتصادی ناشی از تحریم ها در سال های اخیر است (وردانجانی و همکاران، ۲۰۲۰).

واکسیناسیون کووید-۱۹ در ایران در تاریخ فوریه سال ۲۰۲۱ با تعداد محدودی از واکسن های روسی آغاز گردید (حیدری و جعفری، ۲۰۲۱). با این حال، متأسفانه تعداد کل واکسن هایی که سه ماه بعد به کشور وارد شد، کمتر از ۹۰۰ هزار دوز بود و بسیاری دیگر از وعده های مسئولین وقت نیز، عملیاتی نشد (جعفری و قرقانی، ۲۰۲۰). تولید واکسن داخلی نیز علی

نداشتند نیز علت آن را نگرانی از عوارض جانبی واکسن و ایمن نبودن آن عنوان کرده اند که این امر در میان زنان به مراتب نسبت به مردان، شایع تر بوده است (یودا^۱ و ۲۰۲۱). بعد دیگری از اعتماد به واکسن، مبتنی بر درک از سازندگان واکسن است (لاتکین و همکاران، ۲۰۲۱). به عبارتی درک منفی از توسعه دهندگان واکسن با این مضمون که آنها فقط میخواهند پول در بیاورند، باعث بی اعتمادی می شود (فریمن^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). در نهایت اعتماد عمومی به واکسن ها به طور مثبت (منفی) ناشی از اعتماد (بی اعتمادی) که افراد به وزارت بهداشت و مقامات دولتی دارند تا واکسن های ایمن و موثر را توصیه کنند (بورک^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). ارتباط شفاف و مداوم مقامات دولتی کشور برای ایجاد و افزایش اعتماد عمومی در پروژه های مهمی مانند واکسیناسیون، بسیار حیاتی است، که این خود شامل توضیح کامل و دقیق در مورد چگونگی کار کردن واکسن ها و چگونگی توسعه آنها از ابتدای تولید تا تأیید قانونی، براساس ایمنی و کارایی است (لازاروس و همکاران، ۲۰۲۱). در بررسی جهانی دیگری که در مورد پذیرش احتمالی واکسن کووید-۱۹ در ژوئن ۲۰۲۰ انجام گردید، نشان داده شد در کشورهایی که مردم آنها اعتماد بالایی به دولت خود دارند (مانند کشور های کره جنوبی و چین)، در آن کشورها، میزان پذیرش واکسن توسط مردم، رتبه بالاتری دارند (لاتکین و همکاران، ۲۰۲۱). اما اخیراً در بسیاری از کشورها شاهد افزایش سطح عدم اعتماد به ظرفیت دولت برای مدیریت بحران و اجرای سیاست ها هستیم، که این امر منجر به کاهش پیروی از قوانین مربوط به سلامت عمومی شده است. بی اعتمادی به دولت می تواند ناشی از رشد استفاده از اینترنت و رسانه های اجتماعی، همگام با نشر باورهای ضد واکسن و اعتماد پائین به نهادهای بهداشتی (جنین هگز و همکاران، ۲۰۲۱)، تصمیمات

¹ Yoda

² Katsuyama

³ Freeman

⁴ Burke

⁵ Jennings

⁶ Larson

رغم پیش بینی تولید حداکثری در تابستان سال ۱۴۰۰، مطابق با انتظارات و پیش بینی ها محقق نشد و روند انجام واکسیناسیون را به تاخیر انداخت که این عوامل بر بی اعتمادی مردم نسبت به دولت و مقامات بهداشتی، افزود. با توجه به ضرورت افزایش اعتماد به ظرفیت سیستم مراقبت های بهداشتی در ایران (سجادی و هارتلی، ۲۰۲۱) و اثر گذاری آن بر پذیرش واکسیناسیون (ورگر^۱ و دوب^۲، ۲۰۲۰)، نظر می رسد مواردی که یاد شد، اعتماد مردم را تحت تاثیر قرار داده و بر رفتار آنها مبنی بر تزریق یا عدم تزریق واکسن کووید-۱۹، موثر باشد.

در حال حاضر در کشور ما اعتماد کلی به انجام واکسیناسیون با توجه به مشاهدات و بررسی های به عمل آمده و بطور متوسط، در سطح قابل قبولی قرار دارد که بر دریافت یا عدم دریافت واکسن کووید-۱۹ توسط مردم، تاثیر داشته است. افرادی که واکسن دریافت کرده اند، از اعتماد بالا و افرادی که واکسن دریافت ننموده اند، از اعتماد پائینی برخوردار بوده اند، که این یافته با مطالعات پیشین و گذشته (۵-۲۲)، همخوانی دارد. با توجه به اینکه سطح اعتماد مردم به واکسن در حال حاضر و در سطح کل کشور خوب برآورد شده است، نیاز است برای افزایش اعتماد در بین گروه های بی میل به واکسن که اغلب در استان ها و شهرهای محروم کشور، بیشتر از سایر نقاط کشور وجود دارد، عناصری که اعتماد را تعریف می کنند، درک شود و مداخلات لازم نیز بر این اساس صورت پذیرد. در اینجا سیاست ها و ارتباطات شفاف نیاز است تا سواد واکسیناسیون و اطمینان به واکسن افزایش یابد (۱۶) و از سویی نظریه های توطئه، باعث شکل گیری بی اعتمادی نشوند. در بین افرادی که واکسن دریافت نکرده اند، ابتدا نگرانی از عوارض جانبی واکسن و جدید بودن آن و سپس نگرانی از بابت ابتلای مجدد به این بیماری از دلایل عمده در خصوص عدم تزریق واکسن کووید-۱۹ می باشد که

نشان دهنده عدم اعتماد به محصول واکسن است. بیش از نیمی از مطالعات صورت گرفته، نگرانی های مربوط به ایمنی، اثر بخشی و عوارض جانبی را سه دلیل اصلی تردید در واکسیناسیون ذکر کرده اند و نیز سابقه ابتلا به بیماری را در میان سایر عوامل برشمرده اند (بیسواس و همکاران، ۲۰۲۱). در اینجا به نظر می رسد توضیح روند ساخت واکسن و آزمایشاتی که انجام شده است، در کنار توضیح واقع بینانه اثرات مفید واکسن، می تواند اعتماد را در جامعه افزایش دهد. همانطور که طبق نتایج موجود، این افراد بر این باورند که با زدن واکسن، به بیماری کووید-۱۹ مبتلا نمی شوند. از لحاظ اعتماد به سازندگان واکسن نیز تفاوت معنی داری بین دو گروه وجود داشت و دریافت کنندگان واکسن، اعتماد بالاتری به این موضوع نشان دادند اما کسانی که واکسن دریافت نکردند، در حد متوسط و یا کمتر به سازندگان واکسن اعتماد داشتند (۲۷ و ۲۶). یک نمونه، فعالان ضد واکسن هستند که با ظهور رسانه های اجتماعی، خیلی آسان نسبت به انتشار اطلاعات غلط در مورد واکسن می پردازند (موریس^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین و با توجه به شرایط فعلی که امکان اجرای برنامه های حضوری میسر نمی باشد، رسانه ها و اینترنت نقش فعالی در اطلاع رسانی ایفا می کنند که دولت نیز باید مداخلاتی موثر برای پر کردن شکاف های دانش ایجاد کند و افراد را به سمت اصلاح منابع اطلاعاتی هدایت کند (جیننگز و همکاران، ۲۰۲۱).

از آنجا که اعتماد به دولت، به شدت با پذیرش واکسن در ارتباط است و می تواند به سازگاری عمومی با اقدامات توصیه شده کمک کند (لازاروس و همکاران، ۲۰۲۱)، بنابراین تلاش جدی در حفظ و افزایش احساس اعتماد متقابل و همکاری بین دانشمندان و شهروندان نیاز می باشد. مسئولین باید علاوه بر شفاف سازی، اقداماتی برای دریافت نگرانی های مردم انجام دهند (پالامنتی و همکاران، ۲۰۲۰). درگیر کردن مردم و مشارکت آنان برای توسعه واکسیناسیون، مهم است و

¹ Verger

² Dubé

³ Muric

می‌کند، آشنا کنیم. به طور مثال افرادی که در برابر تزریق واکسن مقاومت می‌کنند، به بیمارستان‌هایی که بیماران کرونایی دارند، دعوت شوند تا از نزدیک مشکلات عدم تزریق واکسن و نیز ابتلا به بیماری را ببینند و شاید به تصمیم اشتباهشان فکر کنند. از طرف دیگر رسانه ملی باید به انعکاس مشکلات واکسن نزدن به خوبی و کاملاً صحیح بپردازد و به صورت جدی اقدام کند. متأسفانه مشکل اینجاست که دلایل موجود علیه واکسینه شدن، به صورت حساب نشده در شبکه‌های اجتماعی و حتی رسانه ملی در حال پخش و دست به دست شدن است که این موضوع خود باعث سردرگمی مردم کشورمان شده است. و یا اینکه حداقل در مکانی مانند رسانه ملی کشور، باید از حرف‌های بی اساسی که در مخالفت با تزریق واکسن، حتی از سوی معتمدین و افراد شناخته شده زده می‌شود، خودداری شود و با احتیاط کامل در جهت برخورد با این موضوع اقدام گردد. لذا رسانه ملی باید با حساسیت عمل کند و تنها نظرهای متخصصان امر واکسیناسیون را انعکاس دهد. همچنین صداوسیما باید از انتشار اخبار متناقض درباره اثربخشی یا اثرات ناخواسته واکسن‌ها پرهیز کند و همچنین نباید پیش از کارآزمایی‌های بالینی و جدی، در جهت تبلیغ واکسن‌هایی که نتایج آن‌ها مشخص نیست، اقدام نماید. زیرا همین موضوع باعث خواهد شد اعتماد مردم نسبت به سایر واکسن‌ها، سلب شود. شایان ذکر است نباید از نقش علمای دینی و امامان جمعه و مساجد در امر تشویق مردم به انجام واکسیناسیون غافل باشیم و از همین تریبون‌های نماز جمعه و نماز جماعت که در مساجد برگزار می‌شود، حتماً باید تبلیغات گسترده‌ای صورت پذیرد و مردم بدانند که در قبال خود و همچنین جامعه‌ای که سلامتشان به سلامت آنها وابسته است، مسئولیت دارند. راهکار بسیار مفید دیگر برای جذب عموم جامعه به سوی انجام واکسیناسیون، بهره‌بردن از ظرفیت چهره‌های علمی، فرهنگی و ورزشی است که نزد مردم محبوب و مورد اعتماد می‌باشند و پیوستن این چهره‌ها به جمعیتی که می‌خواهند واکسینه شوند، موضوع بسیار

باعث اعتماد سازی بیشتر در بین مردم می‌شود. به طور کلی در جهت تقویت اعتماد عمومی مردم به دولت، صلاحیت (ارائه کالاها و خدمات با کیفیت شامل دو شاخص پاسخگویی به نیازهای مردم و قابلیت اعتماد) و ارزش به معنی صداقت و پاسخگویی، در توسعه واکسن امری حیاتی است. از لحاظ ویژگی‌های جمعیت شناختی بین جنسیت، تحصیلات، سن، بیماری زمینه‌ای و سابقه ابتلا به کووید-۱۹ با دریافت واکسن و نیز اعتماد به واکسن، رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این صورت که افراد با تحصیلات بالاتر، واکسن بیشتری نسبت به سایر افراد با سطح تحصیلات کمتر دریافت کرده‌اند و اعتماد بیشتری به انجام واکسیناسیون، با افزایش سطح تحصیلات در بین افراد دیده شده است. با افزایش سن (به استثنای رده سنی ۶۰ سال به بالا) اعتماد بیشتری نیز حاصل شده است و این افراد واکسن بیشتری نسبت به سایرین دریافت نموده‌اند. افرادی که بیماری زمینه‌ای نیز داشته‌اند، از سطح اعتماد بالاتری برخوردار بودند و دریافت‌کنندگان واکسن نیز بیشتر از این قشر بوده‌اند. از لحاظ سابقه ابتلا به بیماری کووید-۱۹ نیز کسانی که سابقه ابتلا به این بیماری را نداشتند، از سطح اعتماد بالاتری برخوردار بوده و دریافت‌کنندگان واکسن نیز بیشتر از این افراد بوده‌اند.

نتیجه‌گیری

روش‌هایی برای بهبود اعتماد به واکسن از قبیل ارتباطات شفاف وجود دارد، اما ابتدا باید مداخلات موثر در بین مردم شناسایی شود. هیچ روش جهانی قابل قبول و قابل اعمال در همه جا وجود ندارد و انجام مطالعات داخلی توأم، با توجه به بسترها و ویژگی‌های داخلی هر کشور و فرهنگ عموم مردم، ضروری است. از دیدگاه روانشناختی نیز، هر زمانی که ما فاصله خود را با خطر زیاد ارزیابی کنیم و یا اینکه احتمال خطر برای خود را کمتر از سایر افراد جامعه ببینیم، بنابراین اقدامی برای برطرف کردن مشکل انجام نخواهیم داد. در چنین شرایطی بهترین راهکار برای اقناع مردم این است که آن‌ها را از نزدیک با مشکلاتی که بیماری کرونا ایجاد

تشکر و قدردانی: از تمام کسانی که ما را در تهیه این مقاله یاری رسانده‌اند، سپاسگزاریم.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی سامان یافته است.

منابع و مأخذ

الف. منابع انگلیسی

Biswas N, Mustapha T, Khubchandani J, Price JH.(2021) The Nature and Extent of COVID -19 Vaccination Hesitancy in Healthcare Workers. *Journal of Community Health*. 2021;1: 8.

- Burke PF, Masters D, Massey G.(2021) Enablers and barriers to COVID -19 vaccine uptake: an international study of perceptions and intentions. *Vaccine*. 2021. 39: 5116 -5128. doi:10.1016/j.vaccine.2021.07.056

- Freeman D, Loe BS, Chadwick A, Vaccari C, Waite F, Rosebrock L, et al.(2020) COVID -19 vaccine hesitancy in the UK: the Oxford coronavirus explanations, attitudes, and narratives survey (Oceans) II. *Psychological medicine*. 2020;1: 5. doi:10.1017/S0033291720005188

- Heidari M, Jafari H. (2021) Challenges of COVID -19 vaccination in Iran: In the fourth wave of pandemic spread. *Prehospital and Disaster Medicine*. 2021;1: 5. doi:10.1017/S1049023X21000777

- Jafari H, Gharaghani MA.(2020) Cultural challenges: The most important challenge of COVID -19 control policies in Iran. *Prehospital and Disaster Medicine*. 2020;35(4):470 -471. doi:10.1017/S1049023X20000710

- Jennings W, Stoker G, Bunting H, Valgarðsson VO, Gaskell J, Devine D, et al.(2021) Lack of Trust, Conspiracy Beliefs, and Social Media Use Predict COVID -19 Vaccine Hesitancy.

مهمی به شمار می‌آید و تشویق افراد زیادی را به همراه خواهد داشت. یکی دیگر از دلایل مخالفت مردم با واکسن، نارضایتی آنان از سایر موضوعات اجتماعی است؛ زمانی که مردم از شرایط کلی خود و جامعه خود ناراضی باشند، هرکجا که بتوانند و به بهانه‌های مختلف، مخالفت خود را با این امر نشان می‌دهند و انگار این موضوع برای تخلیه هیجانی آنان، فرصتی را فراهم می‌کنند. تلاش برای ایجاد رضایت در مردم و حل مشکل‌های آنان در زمینه‌هایی که حتی نامرتب با واکسیناسیون است، می‌تواند به پذیرش آنان به سوی واکسیناسیون کمک کند و موفقیت‌آمیز باشد. اخیراً حرکت خوبی دیده شده که وزیر بهداشت از اعضای خانواده خود برای اطمینان‌دهی به مردم بهره برد و به اعضای خانواده خود، واکسن ایرانی مناسب تزریق شد. اگرچه اکثر مردم به خصوص افرادی که نمی‌خواهند واکسن دریافت کنند، اعتماد خود را به بسیاری از مسایل و موضوعات مهم در داخل کشور از دست داده‌اند، و به تبع آن، این اقدامات مسئولین را، فعالیت‌هایی نمایشی می‌بینند و همچنین در برخی موارد، تزریق واکسن را، آب مقطر می‌دانند، که این موضوعات به دفعات از زبان مخالفان شنیده شده است. حالا اگر کادر درمان و جامعه پزشکی کشور نیز، در طرح واکسیناسیون جمعی همچنان پیش‌قدم باشند و این موضوع به شکلی مناسب به جامعه و مردم انعکاس داده شود، ممکن است در کاهش مقاومت‌ها در جهت عدم استقبال از تزریق واکسن، موثر باشد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانت‌داری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردید.

تعارض منافع: تدوین این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهم نویسندگان: نگارش مقاله تماماً توسط نویسندگان بصورت مشترک و برابر انجام گرفته است.

- 2021;9(6):578 -586.
doi:10.3390/vaccines9060578
- Palamenghi L, Barello S, Boccia S, Graffigna G(2020). Mistrust in biomedical research and vaccine hesitancy: the forefront challenge in the battle against COVID -19 in Italy. *European journal of epidemiology*. 2020;35(8):785 -792.
- Sajadi H, Hartley K.(2021) COVID -19 pandemic response in Iran: a dynamic perspective on policy capacity. *Journal of Asian Public Policy*. 2021;1 -22.
doi:10.1080/17516234.2021.1930682
- Saleska JL, Choi KR. (2021)A behavioral economics perspective on the COVID -19 vaccine amid public mistrust. *Translational behavioral medicine*. 2021; 11(3):821 -5.
doi:10.1093/tbm/ibaa147
- Vardanjani HM, Imanieh MH, Hassani AH, Bagheri -Lankarani K.(2020) Public Trust in Healthcare System and Its Correlates during the COVID -19 Epidemic in Iran. *Research square*. 2020. doi:10.21203/rs.3.rs -106242/v1
- Verger P, Dubé E.(2020) Restoring confidence in vaccines in the COVID -19 era. *Expert Review of Vaccines* .2020 ;19(11): 991 -993.
doi:10.1080/14760584.2020.1825945
- Yin F, Wu Z, Xia X, Ji M, Wang Y, Hu Z. (2021) Unfolding the determinants of COVID -19 vaccine acceptance in China. *Journal of medical Internet research*. 2021; 23(1):e26089.
doi:10.2196/26089
- Yoda T, Katsuyama H. (2021)Willingness to receive COVID -19 vaccination in Japan. *Vaccines*. 2021; 9 (1):48 -55.
doi:10.3390/vaccines9010048.
- Vaccines*. 2021; 9 (6): 593 -606.
doi:10.3390/vaccines9060593
- Karlsson LC, Lewandowsky S, Antfolk J, Salo P, Lindfelt M, Oksanen T, et al(2019) The association between vaccination confidence, vaccination behavior, and willingness to recommend vaccines among Finnish healthcare workers. *PloS one*. 2019 Oct 31;14(10):e0224330.
doi:10.1371/journal.pone.0224330
- Latkin CA, Dayton L, Yi G, Konstantopoulos A, Boodram B. (2021)Trust in a COVID -19 vaccine in the US: A social -ecological perspective. *Social science & medicine*.2021;270:113684.
doi:10.1016/j.socscimed.2021.113684
- Lazarus JV, Ratzan SC, Palayew A, Gostin LO, Larson HJ, Rabin K, et al.(2021) A global survey of potential acceptance of a COVID -19 vaccine. *Nature medicine*. 2021;27(2):225 -233.
doi:10.1038/s41591 - 020 -1124 - 9
- Muric G, Wu Y, Ferrara E. (2021) COVID -19 Vaccine Hesitancy on Social Media: Building a Public Twitter Dataset of Anti -vaccine Content, Vaccine Misinformation and Conspiracies. *arXiv preprint arXiv:2105.05134*. 2021.
doi:10.2196/preprints.30642
- Oecd (2021)"Enhancing Public Trust in Covid -19 Vaccination: The Role of Governments", *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID -19)*, OECD Publishing, Paris . 2021.
- Rapisarda V, Vella F, Ledda C, Barattucci M, Ramaci T.(2021)What Prompts Doctors to Recommend COVID -19 Vaccines: Is It a Question of Positive Emotion?. *Vaccines*.

